

Afwegingskader onderwijs of jeugdhulp

Inleiding

De doelstelling van de Rijksoverheid (Zie [website](#)) is: elke leerling krijgt een passende onderwijsplek, liefst zo thuisnabij mogelijk op een (speciale) basisschool en als het nodig is op een speciale school. Ondersteuning moet op maat zijn en aansluiten bij de mogelijkheden en de onderwijsbehoeften van leerlingen in plaats van bij diens beperkingen. Geen leerling mag thuis zitten.

Dat vraagt een zo duidelijke mogelijke verdeling van de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur en het SWV. Ook moet helder zijn wanneer Jeugdhulp in beeld is en de gemeente haar verantwoordelijkheid moet nemen. Dit afwegingskader beschrijft de volgende zaken:

1. De verantwoordelijkheden van het schoolbestuur, het samenwerkingsverband (SWV) en gemeente vanuit wettelijke kaders samengevat.
2. Onderwijs en jeugdhulp ontmoeten elkaar rond de extra ondersteuning die een leerling nodig heeft. Dit veld is complex en wordt schematisch uitgewerkt
3. Om het gesprek met elkaar te voeren zijn mogelijke vragen voor het gezamenlijke gesprek opgesteld.

Bij dit kader zijn twee bijlagen gevoegd. In de eerste bijlage staat een [samenvatting van de basiskwaliteit aangevuld met de preventieve en licht curatieve ondersteuning](#) die Berséba heeft vastgesteld. De tweede bijlage bevat een [overzicht van aandachtspunten voor jeugdhulp](#).

1. Verantwoordelijkheden van schoolbestuur, samenwerkingsverband (SWV) en gemeenten

1.1 Het schoolbestuur dient zich te houden aan:

- a. Wet primair onderwijs (WPO). De WPO beschrijft de wettelijke voorschriften voor de basisschool t.a.v. het SWV in artikel 13: In de schoolgids moet vermeld staan bij welke SWV de school is aangesloten. Artikel 18 beschrijft de verplichting aangesloten te zijn bij een SWV en noemt de taken van het SWV. In artikel 40 staat hoe een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) moet worden aangevraagd. De artikelen 115 en 118 beschrijven onderdelen van de bekostiging van het SWV en artikel 125 geeft informatie over grensverkeer.
- b. Zorgplicht. Het bevoegd gezag heeft zorgplicht. Dit betekent dat het een passende onderwijsplek moet zoeken voor een aangemelde leerling op één van de scholen van het bevoegd gezag, een andere (speciale) basisschool of een speciale school.
- c. Basisondersteuning. De school is verplicht tot het bieden van basisondersteuning. Scholen in een SWV bepalen samen de inhoud van de basisondersteuning. Basisondersteuning bestaat uit basiskwaliteit (zie [Onderzoekskader](#) onderwijsinspectie) en de preventieve en licht curatieve ondersteuning (zie het Ondersteuningsplan van het SWV). De kwaliteit van de basisondersteuning moet voldoen aan de normen van de Onderwijsinspectie. Binnen afzienbare tijd verwachten we een landelijke norm basisondersteuning van de overheid.
- d. Extra ondersteuning. In het Schoolondersteuningsprofiel beschrijft de school onder andere hoe de extra ondersteuning aan leerlingen is vormgegeven. Voor leerlingen die extra ondersteuning ontvangen, schrijft de school een ontwikkelingsperspectief en ontwikkelingsperspectiefplan.

1.2 De verschillende wettelijke taken van een samenwerkingsverband zijn:

- a. Vaststellen van een ondersteuningsplan;
- b. Verdelen en toewijzen van ondersteuningsmiddelen voor de aangesloten scholen;
- c. Beoordelen van een aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor het speciaal (basis-) onderwijs en het afgeven daarvan. Aan de afgifte van de TLV is een passende bekostigingscategorie toegevoegd¹.
- d. Samen met de scholen zorgdragen voor een passende onderwijsplek van een leerling;
- e. Adviseren over de ondersteuningsbehoefte van een leerling, op verzoek van het bevoegd gezag van een school.

---

¹ Er zijn vier bekostigingscategorieën: SBO, SO/laag, SO/midden en SO/hoog. Jaarlijks wordt in het bekostigingsbesluit van het Ministerie bepaald welk bedrag bij een bekostigingscategorie hoort. Op basis van dit bedrag worden speciale (basis)scholen en samenwerkingsverbanden bekostigd. Uitgangspunt van deze bekostiging is het aantal leerlingen met een bepaalde bekostigingscategorie op de teldatum. SO/laag betreft ZML (zeer moeilijk lerend), ZMOK (zeer moeilijk opvoedbaar/cluster 4) en LZK (langdurig ziek); SO/midden: LG (lichamelijk gehandicapt) en SO/hoog: EMB (ernstig meervoudig beperkt)

1.3. De gemeenten moeten zich in hun beleid richten op²:

- o het probleemoplossend vermogen versterken van kinderen en jongeren, hun ouders en sociale omgeving;
- o de opvoedcapaciteiten bevorderen van de ouders en de sociale omgeving;
- o preventie en vroegsignalering;
- o het tijdig bieden van de juiste hulp op maat;
- o effectieve en efficiënte samenwerking rond gezinnen.

De verantwoordelijkheid van de gemeenten bestaat onder meer uit de volgende taken:

- o het versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang;
- o het voorzien in een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp;
- o het adviseren over en het bepalen en inzetten van de aangewezen vorm van jeugdhulp;
- o het adviseren van professionals met zorgen over een kind;
- o het adviseren van kinderen en jongeren met vragen en problemen;
- o het doen van een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming als een kinderschermingsmaatregel nodig is;
- o het compenseren van beperkingen in de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie van kinderen en jongeren;
- o het voorzien in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen;
- o het voorzien in maatregelen om kindermishandeling te voorkomen.

In de Jeugdwet is de verantwoordelijkheid van de gemeenten uitgebreid met:

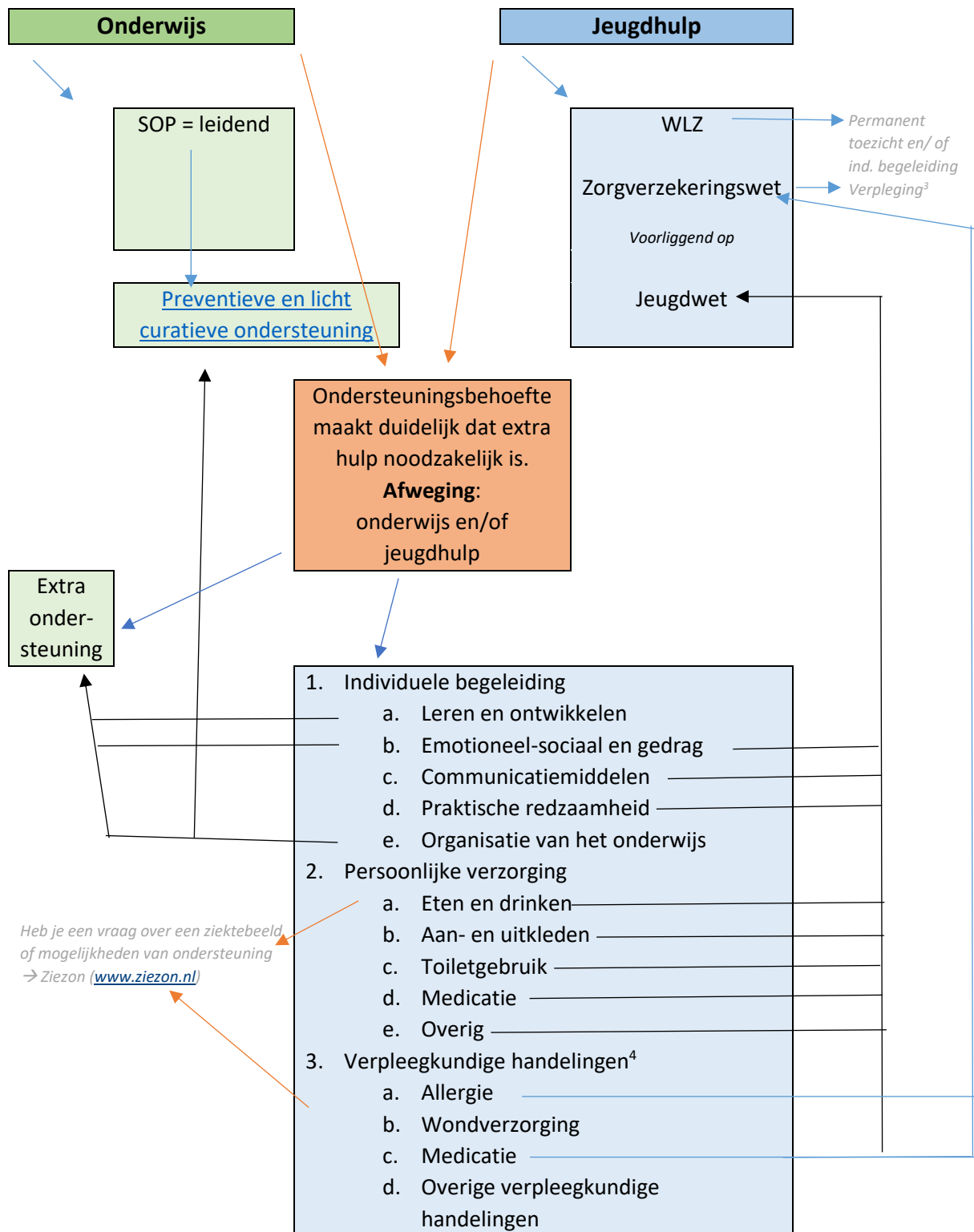
- o de provinciale (geïndiceerde) jeugdzorg;
- o de gesloten jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren (jeugd-ggz);
- o zorg voor jeugd met een lichte verstandelijke beperking (jeugd-lvb);
- o ggz in het kader van het jeugdstrafrecht (forensische zorg), jeugdbescherming en jeugdreclassering.

2. Extra ondersteuning

De ondersteuningsbehoefte van een leerling kan inzet van extra ondersteuning noodzakelijk maken. Er kan zowel sprake zijn van extra ondersteuningsbehoefte aan de onderwijs- als aan de jeugdhulpkant. In dat geval moet bepaald worden of onderwijs dan wel jeugdhulp vóórliggend is en hoe de extra ondersteuning onderwijs zich inhoudelijk verhoudt tot de extra ondersteuning jeugdhulp. Het antwoord op deze vraag bepaalt waar de verantwoordelijkheden liggen en op welke manier er wordt gezorgd voor bekostiging.

---

² <https://www.nji.nl/Jeugdwet>

³ WLZ en Zorgverzekeringswet vallen onder de Wet Publieke Gezondheid.

⁴ In geval van verpleegkundige handelingen is er altijd contact nodig met ouders en ziektekostenverzekeraar.

3. Mogelijke vragen ter voorbereiding op een gesprek tussen onderwijs (school en SWV) en jeugdhulp (gemeente)

Onderstaande vragen zijn erop gericht om voor een leerling een onderwijs-zorgarrangementen te realiseren. Daarom is binnen de ondersteuningsstructuur van de school essentieel, dat de samenwerking met de gemeentelijke zorg vroegtijdig is georganiseerd.

De onderstaande vragen zijn erop gericht met elkaar tot een gezamenlijke taal te komen in de begeleiding rondom een leerling.

1. Wat is het integratief beeld van de betreffende leerling?
Vertel in twee minuten wie deze leerling is, waarbij je de volgende vragen kunt betrekken:
  - Waar is de leerling goed in? Wat vindt de leerling leuk?
  - Je maakt 'een foto' van de leerling. Dus wat zie je van de leerling?
  - Wat is de kernproblematiek (bijv. een laag IQ, verschil in onderdelen in het IQ-profiel)
2. Wat heeft deze leerling binnen de school nodig om onderwijs te ontvangen?
(zie het afwegingskader op bladzijde 2)?
  - De onderwijsondersteuning wordt geformuleerd in termen van onderwijs, educatie en ontwikkeling.
  - De aanvullende zorg en begeleiding wordt geformuleerd in termen van zelfredzaamheid, welbevinden en meedoen.
3. Wat heeft deze leerling aan diagnostiek, behandeling en begeleiding buiten de school nodig voor zijn ontwikkeling en om onderwijs mogelijk te maken?
4. Welke doelen wil je bereiken in de ontwikkeling van de leerling?
  - Aan welke onderwijsdoelen wordt gewerkt?
  - Aan welke zorgdoelen wordt gewerkt om de onderwijsdoelen te realiseren?
  - Hoe moet die zorg eruit zien?
  - Hoeveel uur kost dat?
5. Wie kan de aanvullende zorg en begeleiding binnen onderwijstijd vanuit de gemeente het beste bieden (zorgaanbieder, pedagogisch medewerker)?
  - Wat is er nodig om dit te regelen?